

Blodhævn på Bellona Island

ROLF KUSCHEL

Psykologisk Laboratorium
Københavns Universitet
Njalsgade 94
2300 København S
Danmark

Baggrund og projekt

Lige siden belloneserne for 24 generationer siden ankom til øen Bellona i det vestlige Stillehav, har de bekriget hinanden. Mange drabshandlinger har udviklet sig til fejder, hvoraf nogle strækker sig over 2-300 år. På baggrund af en systematisk indsamling af de mundtlige traditioner om drab, hævn drab og modhævnsdrab, der har fundet sted på øen, foretoges et forsøg på at afdække, hvad der tilskynder til og vedligeholder drabshandlingerne blandt øens 440 indbyggere. Dette arbejde falder i to dele: første del er en analyse af de indsamlede mundtlige beretninger, anden del er en gengivelse af beretningerne på originalsproget (bellonesisk, der er en polynesiske dialekt) og i en engelsk oversættelse.

Bellona Island

Omtrent på det tidspunkt, hvor København blev grundlagt, eller nærmere betegnet for 24 generationer siden, ankom otte ægtepar i to kanoer til den afsidesliggende ø Bellona i det vestlige Stillehav. Det er en lille, hævet korallatol på 17 km². I løbet af de efterfølgende århundreder mangfoldiggjorde de første indvandrere sig, således at de i 1938, hvorfra den første nøjagtige folketælling foretoges, udgjorde 440 mennesker. 1938 var

også skæbneåret for de indfødte, thi på det tidspunkt ankom missionærer til øen. De gamle, lokale guder og den traditionelle kultur gik gradvis i opløsning. Et selvforsynende stenalderssamfund blev tvunget over i en angstfyldt nutid. Bellonesernes eneste »forseelse« var, at de kaldte deres guder ved andre navne, end missionærerne havde for vane at benævne deres. På grund af 2. Verdenskrig, hvor missionærerne flygtede til det mere sikre Australien, gik der dog næsten 20 år, inden kontakten med den vesterlandske verden begyndte at sætte sig synlige spor.

Indsamling af beretninger

I 1968 påbegyndte jeg mine studier af det bellonesiske lokalsamfund (Kuschel, 1975). Det viste sig hurtigt, at øens befolkning under hele deres ophold på øen har ligget i interne stridigheder, hvoraf mange endte i drab. Mange af de gamle mænd og kvinder, der havde spillet en aktiv rolle i den traditionelle kultur, kendte endnu øens mundtlige traditioner. Efter først at have lært sproget på, begyndte jeg en systematisk indsamling af samtlige mundtlige traditioner, der vedrørte drab. De ældste af disse beretninger går tilbage til de første beboere på Bellona. De sidste drabshandlinger fore-

kom umiddelbart før missionærernes ankomst. I alt er der blevet indsamlet 150 beretninger. Disse er ordret blevet nedskrevet på bellonesisk og oversat til engelsk. Beretningerne fylder 527 maskinskrivne sider og vedrører mere end 700 navngivne personer, hvorfor det – ind imellem – har været nødvendigt at foretage intensive genealogiske studier. I et samfund, der ikke har nogen overordnet politisk central autoritet, kan sociale fænomener kun forstås ud fra de udviklede slægtsmæssige relationer, der sammenknytter og adskiller befolkningen i forskellige magtgrupper.

Foreløbig analyse

En foreløbig analyse viser, at det, der tilskynder til drabshandlinger, ofte er trivielle ting – trivielt også set ud fra bellonesernes egne værdinormer. Interessen samlede sig derfor hurtigt om, hvilke sociale og magtpolitiske forhold, der er medvirkende til at vedligeholde drab som løsning af sociale konflikter. Her viser det sig, at en social organisation, der er karakteriseret ved fravær af en central lederskikkelse med formelle magtbeføjelser, og hvor enhver jordejende mand er total autonom med hensyn til alle beslutninger, fremmer vold. Thi det er den måde, hvorpå man kan kommunikere til andre, at man vil forsvare sine rettigheder. Men vold – og dermed drab – kan kun eksistere i et samfund, hvor der fin-

des en »kulturel ethos«, der ikke blot accepterer, men også understøtter disse handlinger. En sådan ethos findes udbredt i den bellonesiske befolkning, idet drenge, allerede fra de er ganske små, får at vide, hvad og hvem de skal hævne, når de bliver voksne. Et væsentligt billede, der toner frem i analysen, er, at flere af de hidtidige teorier om, at sociale institutioner som ægteskab og gaveudveksling reducerer fjendtligheder, er en sandhed med modifikationer. Thi det er samtidig nøjagtig de samme sociale institutioner, der skaber de alliancer, som er nødvendige for at kunne danne en angrebsstyrke. Agnatiske og affinale relationer kan således skabe produktive relationer (co-operation i substans sammenhænge), men de kan også skabe destruktive magtgrupper.

LITTERATUR

- Elbert, S.H., Kuschel, R. & Toomasi Taupong: *Dictionary of the Language of Rennell and Bellona. Part 2: English to Rennellese and Bellonese. Language and Culture of Rennell and Bellona Islands, Vol. III, Part 2.* Copenhagen: The National Museum of Denmark, 1981.
- Kuschel, R.: *Animal Stories from Bellona Island (Mungiki).* Language and Culture of Rennell and Bellona Islands: Volume IV. Copenhagen: The National Museum of Denmark, 1975.